

Škůdce Arenberger. Bude platit odškodnění ze svého? Má z čeho. Advokát Koudelka k tomu řekl více

- CZ24 News | 31. května 2021

ČESKO: Majetkové přiznání Petra Arenbergera, které stálo za jeho koncem ve funkci ministra zdravotnictví, by v budoucnosti nemuselo být tak rozsáhlé jako doposud. Advokát, docent ústavního práva a expert hnutí Trikolóra Zdeněk Koudelka jej totiž chce hnát k majetkové odpovědnosti za rozhodnutí, která jako ministr učinil. Konkrétně se jedná o karanténní uzávěry provozoven, jejichž majitelé teď mohou po státu žádat kompenzace. A ministr, který navíc do médií přiznal, že ví, že jeho rozhodnutí před soudem neobstojí, by podle něj mohl být následně státem popotahován k úhradě škody vzniklé jeho úmyslným postupem.

Za ministrování Petra Arenbergera jste na ministerstvo a jeho právní akty podal několik žalob, z nichž mnohé byly úspěšné. Považujete tedy za správné, že ministr Arenberger podal demisi?

Ano. Pokud by demisi nepodal, musel by být pro zjevné protiprávní jednání odvolán.

Zaznamenal jsem váš návrh, že by ministr měl nést osobní majetkovou odpovědnost. Zdůvodnil jste to tak, že „bývalý ministr Arenberger vydával v době od 7. dubna do 26. května 2021 mimořádná opatření, kterými zakazoval určité podnikatelské aktivity a zakazoval lidem přítomnost v provozovnách obchodů a služeb, přestože věděl, či vědět měl a musel, že jedná v rozporu se zákonem“. Můžete říci trochu více k právnímu podkladu této konstrukce, doposud v českém právním prostředí nepříliš obvyklé?

Za nezákonné jednání odpovídá stát podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím. Tento zákon umožňuje, aby stát škodu, kterou uhradí, vymáhal po tom, kdo ji způsobil. Říká se tomu regres. Zákon je obecný, a může být takto postižen úředník či i bývalý ministr. Úředníci jako zaměstnanci odpovídají jen do výše 4,5násobku průměrného měsíčního platu. Ministr však není zaměstnanec, ale ústavní činitel, může po něm být v rámci regresu vymáhána celá škoda.

V České republice je představa, že nějaký úředník, nebo dokonce ministr, nese za svou úřední činnost osobní majetkovou odpovědnost, pořád trochu nepředstavitelná. Jak to funguje jinde ve světě?

Jinde je odpovědnost ministrů přísnější. Například ve Francii, Belgii, Rakousku, Dánsku či Islandu existují speciální soudy, které soudí ministry i po skončení výkonu funkce. Mohou je nechat zavřít. V těchto soudech nezasedají jen soudci, ale i poslanci jako přísedící. Na Islandu byl takto roku 2012 odsouzen bývalý premiér za jednání v době finanční krize. Soud se však spokojil s vyslovením viny, od trestu upustil.

Osobní odpovědnost za rozhodnutí v konkrétních správních aktech, to bych byl schopen pochopit. Ale jak je to možné v případě rozhodnutí obecné povahy, kde se bavíme o neomezeném počtu odškodňovaných, kdy se ani dopředu nedá odhadnout, kolik jich bude?

Odpovědnost je nejen za rozhodnutí, ale jakýkoli nezákonný zásah státu. Ministr nemá být zločinec ani hlupák. Musí znát míru své odpovědnosti. Sliboval prezidentu republiky, že bude dodržovat ústavu a zákony. Nesmí se divit sankcím, pokud je poruší. Kolik bude žadatelů o náhradu škody, nevím. Vzhledem k rozsahu nezákonných opatření ministra zdravotnictví to mohou být statisíce a škoda se může pohybovat v miliardách.

Nezákonnými zákazy byla způsobena škoda značnému množství podnikatelů. Pokud by byla mimořádná opatření zákonná, je stát povinen hradit podnikatelům jen skutečnou škodu, tedy bez ušlého zisku, podle pandemického zákona. Protože však jsou nezákonná, je povinen hradit škodu dle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, kdy se hradí i ušlý zisk. To zvyšuje částku, již je stát povinen zaplatit.

Jakou roli podle vás v rozhodování o ministrově odpovědnosti hraje, že sám při vydání prvního opatření připustil, že uvedené opatření je nezákonné?

Je to důkaz, že vědomě a úmyslně vydal nezákonné opatření. Navíc se objevují důkazy, že vedení Ministerstva zdravotnictví od počátku vědělo, že nemůže zakazovat obchod a služby v rámci stavu pandemické pohotovosti podle pandemického zákona. Takový zákaz byl možný jen v době nouzového stavu. Ovšem ministr chtěl zachovat stejnou úroveň zákazů vůči službám a obchodu jako za nouzového stavu. V tom jednal zjevně protiprávně.

V jiném článku, [založeném na zdrojích přímo z Ministerstva zdravotnictví](#) vyplývá, že odborný aparát ministerstva si uvědomoval nezákonnost ministrem zdravotnictví vydávaných mimořádných opatření.

Jak reálné podle vás je, že by bývalý ministr skutečně nesl majetkovou odpovědnost a „platil“?

Vše záleží na vládě vzešlé z voleb v říjnu 2021, jak bude důsledně vyžadovat náhradu škody po Arenbergerovi. Například Trikolora, Svobodní, Soukromníci ji vyžadovat chtějí.

Jak by to fungovalo? Lidé by se kompenzací domáhali od státu a ten by je následně vymáhal od ministra a jeho úředníků?

Ano. Podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci se nejprve musí obrátit na Ministerstvo zdravotnictví, které má šest měsíců na její vyřešení. Pokud ji nevyplatí během této lhůty, mohou se obrátit na Obvodní soud pro Prahu 2. V žádosti o náhradu musí doložit výši škody (např. průměrem tržeb) a odečíst od ní získané covidové dotace.

Je možné tuto škodu vymáhat do výše celého majetku, nebo je tam nějaké omezení?

Vůči škůdci může být uplatněna celá škoda, soud však může její výši snížit.

Můžeme se bavit o nějaké jiné formě odpovědnosti, například trestněprávní?

Dne 28. 5. 2021 jsem podal Městskému státnímu zastupitelství v Praze trestní oznámení na bývalého ministra zdravotnictví Petra Arenbergera a náměstka ministra pro legislativu a právo Radka Policara. Skutky mohou naplnit podstatu trestného činu zneužívání pravomoci úřední osoby, přičemž byla způsobena vážná porucha v činnosti velkého počtu podnikajících osob a škoda velkého rozsahu. Případně se jedná i o poškození cizích práv tím, že ministr uvedl v omyl osoby, že mimořádná opatření jsou zákonná, a podnikatelé tak uzavřeli své provozovny, čímž bylo poškozeno jejich ústavní právo podnikat

Zaznamenal jsem iniciativu (od Svobodných, vašeho volebního partnera), aby ministr Vojtěch vzhledem ke zjištěným skutečnostem odvolal svého předchůdce Arenbergera i z čela Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, kam se po odchodu z ministerstva vrátil. Souhlasíte s tím?

Jestli se takto nezákonně choval jako ministr, jak se asi choval jako ředitel? Podal jsem i oznámení o přestupku na Úřad městské části Praha 1, neboť Arenberger zřejmě jako ředitel fakultní nemocnice neplnil řádně povinnost podat úplné oznámení o majetku podle zákona o střetu zájmů.

Zdroj: <https://www.parlamentnilisty.cz/>